

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

загальний обов'язковий освітній компонент
за освітньою освітньо-професійною програмою - цивільний захист
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
за спеціальністю 261 "Пожежна безпека"
у галузі знань 26 "Цивільна безпека"

Рекомендовано кафедрою соціальних і
гуманітарних дисциплін на 2021- 2022
навчальний рік.

Протокол від «30» серпня 2021 року
№ 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ»

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» сприяють розвитку світоглядної культури у здобувачів вищої освіти, навчать майбутніх фахівців орієнтуватися в усіх питаннях розвитку культури України, вплинуть на формування у здобувачів особистісного погляду на українську культуру, прилучать до культурних надбань людства та національної культури України з позиції об'єктивності та конкретно-історичного підходу, розкриють зміст, спрямованість, особливості соціально-економічного політичного та культурного розвитку народу України на різних історичних етапах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» здобувач оволодіє культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду на рівні, необхідному для професійної діяльності та аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що здобувач набуватиме навички вільного спілкуватися із суб'єктами та об'єктами по проблемам історичного минулого України, навичками міжособистісної взаємодії та здатністю працювати як у команді, так і автономно.

Інформація про науково-педагогічного(них) працівника(ів)

Загальна інформація	Гонтаренко Людмила Олександрівна, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону – 707-34-78
E-mail	lgontarenko910@gmail.com
Наукові інтереси	- історія пожежної безпеки, - гібридна та інформаційна війни, - діяльність відомчих індустріальних пожежних команд в УСРСР - штучний інтелект як технологія майбутнього на сучасному етапі розвитку суспільства - мобільне навчання, як доповнення до традиційного
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі вивчення гуманітарних дисциплін;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.

	2. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення навчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакал / Л. О. Гонтаренко, О. М. Хорошев,. — Х : НУЦЗУ, 2019 . — 26 с. 3.Харламов М.І., Гонтаренко Л.О. Взаємовідносини НКВС УСРС та Українського військового округу (УВО) з питань пожежної безпеки у другій половині 1920-х років. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. — К.: Видавництво Гілея, 2018. — Вип.. 132 (5) — 396 .С. 54-57 4.Харламов М.І., Гонтаренко Л.О. Діяльність пожежних промислових дружин у 1929-1934 роках в Україні. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. — К.: Видавництво Гілея, 2018. — Вип.. 134 (7) — 396 .С. 60-62 5.Гонтаренко Л.О., Парфьонов Г.А. Мобільне навчання, кроки впровадження. Economic and social-focused issues of modern world conference proceedings of the international scientific conference october 24 – 25, 2018 Bratislava 2018, 424 с., с. 321-326 6.Lyudmila O. Gontarenko, Viktoriya R. Tsokota, Glib A. Parfenov. Prospects and problems of mobile learning. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts Katowice School of Technology Monograph 19, 546 с., С. 200-208 SBN: 978-83-952000 - 1 - 4 7.Гонтаренко Л.О., Парфьонов Г.А. Мобільне навчання як доповнення до традиційного. <i>Contemporary Problems of Improve Living Standards in a Globalized World</i>. Volume of Scientific Papers. The Academy of Management and Administration in Opole, 2018; ISBN 978-83-946765-1-3 (electronic edition); pp.770, illus., tabs., bibls.P. 528-532 8.Гонтаренко Л.О., Цокота В.Р., Лебедева С.Ю., Парфьонов Г.А. Кроки до безпеки дітей у надзвичайних ситуаціях. Вісник НУЦЗ України. Серія: Державне управління./ Випуск 11 (2) 2019 – С.363-372
--	---

	9.Михайло Харламов, Ольга Цибулько, Людмила Гонтаренко Діяльність відомчих індустріальних пожежних команд в УСРС наприкінці 1920-х рр.. – першій половині 1930-х рр./Старожитності Лукомор'я, 2021 - №4(7) – С.161-171 10.Maksym Iasechko, Mykhailo Kharlamov, Hanna Skrypchuk, Kateryna Fadyeyeva, Liydmila Gontarenko, Oksana Sviatnaia. A inteligencia artificial como tecnologia do future no estagio do future no estagio atual de desen. Laplage em revista. v/ 7 n. Extra-D(2021): July/Aug. Universidade e ciencia: dialogos possiveis/ artigos. p. 391-397
--	---

Загальна інформація	Хорошев Олександр Миколайович, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, кандидат історичних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 434. Робочий номер телефону – 707-34-78
E-mail	khan61@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- історія молодіжного руху України; - гуманітаризація освіти як чинник формування світоглядної культури молоді; - дослідження організаційних принципів діяльності добровільних організацій в кінці XIX – початку XX століть.
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід роботи в студентських аудиторіях в процесі вивчення гуманітарних дисциплін;
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Філософія: підручник для здобувачів вищої освіти /авт. кол.; за ред. О.В. Рябініної, Л.І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. – 286с. 2. Lyubov Yurchenko, Andriy Minosyan, Alexander Khoroshev, Sergey Karikov State Environmental Policy in the Context of Environmental Management // Scientific and practical international conference: Public Administration in the 21st Century: Problems and Development Prospects, 20 November 2020, DOI:10.5281/zenodo.4274720, Article12 3. Рябинина Е.В., Коваленко И.И., Хорошев А.Н. Пространство историчности в цифровой парадигме культуры.- Вестник Томского государственного университета. Культурология и

	Искусствоведение. 2021 № 42.- С.124-134 4. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с. 5. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення наавчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакал / О. М. Хорошев, Л. О. Гонтаренко . – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с. 6. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів // О.М. Хорошев. – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 180с.
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Історія та культура України» проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

Метою вивчення дисципліни: аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку. Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду. Вільно володіти державною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	<i>обов'язкова загальна</i>
Рік підготовки	1 - й
Семестр	1 - й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2

- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	20
- практичні заняття (годин)	-
- семінарські заняття (годин)	24
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсовий проект (робота) (годин)	-
- інші види занять (годин)	-
- самостійна робота (годин)	46
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є базові знання отримані у шкільному курсі історія України.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Аудит пожежної та техногенної безпеки» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати питання історії, факти, проблеми та тенденції розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку.	ПРН01
Володіти культурою мислення, технологією освоєння соціального досвіду нарівні, необхідному для професійної діяльності.	ПРН02.
Вільно володіти державною мовою у соціальній і професійній сферах; демонструвати культуру мислення та виявляти навички організації культурного діалогу.	ПРН23.
Передбачати екологічно-збалансовану діяльність, необхідний рівень індивідуальної безпеки та психічного здоров'я у разі виникнення типових небезпечних подій.	ПРН24.
Дисциплінарні результати навчання	<i>аббревіатура</i>
Філософія	ОК 3
Політологія	ОК 9

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК1
Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК2.

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України

Тема 1.2. Русь-Україна (Київська держава)

Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава). Монгольська навала.

Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі.

Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава.

Тема 1.6. Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.

МОДУЛЬ 2.

Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.

Тема 2.2. Українська революція.

Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.

Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)

Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття.

Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)

Тема 2.7. Україна в умовах незалежності

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лаборатор ні заняття (інші види занять)	самостій на робота	модульна контрольна робота
1 - й семестр						
Модуль 1						
Тема 1.1. Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	7	2	2	0	3	
Тема 1.2. Русь- Україна (Київська держава)	8	2	2	0	4	
Тема 1.3. Політична роздробленість Київської держави. Королівство Руське (Галицько- Волинська держава). Монгольська навала	4	0	0	0	4	
Тема 1.4. Українські землі у складі Литви та Польщі	7	2	2	0	3	
Тема 1.5. Становлення козацтва. Національно- визвольна війна. Українська козацька держава	7	2	2	0	3	
Тема 1.6.	4	0	0	0	4	

Правобережні та Лівобережні українські землі у другій половині XVIII ст.						
Разом за модулем 1	37	8	8	0	21	
1 - й семестр						
Модуль 2.						
Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	7	2	2	0	3	
Тема 2.2. Українська революція	8	2	2	0	4	
Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	8	2	2	0	4	
Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	5	0	2	0	3	
Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	8	2	2	0	4	
Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	7	2	2	0	3	
Тема 2.7. Україна в умовах	10	2	4		4	

незалежності						
Разом за модулем 2	53	12	16	0	25	
Разом	90	20	24	0	46	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1 Вступ. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України». Стародавня історія та культура України	2
2	Тема 1.2 Русь-Україна (Київська держава)	2
3	Тема1.4 Українські землі у складі Литви та Польщі	2
4	Тема1.5 Становлення козацтва. Національно-визвольна війна. Українська козацька держава	2
5	Тема 2.1. Українські землі у складі Росії та Австро-Угорщини у XIX - на поч. XX ст.	2
6	Тема 2.2. Українська революція	2
7	Тема 2.3. Україна в 20-30-х роках XX ст.	2
8	Тема 2.4. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945)	2
9.	Тема 2.5. Україна в другій половині 40-х – першій половині 80-х років XX століття	2
10.	Тема 2.6. Поглиблення кризи тоталітаризму в СРСР. Розпад Радянського Союзу і відродження незалежності України (1985-1991)	2
11.	Тема 2.7. Україна в умовах незалежності	4
	Разом	24

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, стандартизовані тести, реферати, есе, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно

50–54	E	незадовільно
35–49	FX	
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, контрольної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни
Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції			
	Семінари	4	4	16
	Модульна контрольна робота*	1	6	6
Разом за модуль № 1				22
Модуль № 2	Лекції			
	Семінари	8	4	32
	Модульна контрольна робота*	1	6	6
Разом за модуль № 2				38
Разом за поточний контроль				60
II. Індивідуальна самостійна робота				10
III. Усний екзамен				30
Разом за всі види навчальної роботи				100

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

4 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом,

орієнтуються в темі, висловлює свої думки, наводить приклади;

3 бали – здобувач володіє навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та, наводить приклади; але має не точні уявлення, недостатньо аргументовано висловлює свої думки

2 бал – здобувач не в повній мірі орієнтуються в темі, володіє матеріалом та може окреслити деякі проблеми теми, не достатньо наводить приклади;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох-трьох питань. Розв'язання повинно містити: загальну характеристику проблеми та її актуальність, аналіз існуючих в науковій літературі точок зору з проблеми що вивчається, основні факти та їх тлумачення, місце та історичне значення даної проблеми в історії України.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 6 балів):

6 балів – вірно розкриті всі завдання з дотриманням всіх вимог до виконання;

5 балів – вірно розкриті всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

4 балів – вірно розкриті всі завдання, але недостатнє обґрунтування відповіді, допущені помилки у відповіді;

3 балів – розкриті більша частина завдань;

1-2 бали – розкриті лише декілька завдань;

0 балів – відповідь відсутня.

Перелік питань до модульного контролю № 1:

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.

5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
10. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
11. Характеристика правління княгині Ольги.
12. Князь Володимир та його правління. Введення християнства на Русі
13. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
14. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
15. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
16. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
17. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
18. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)
19. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
20. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
21. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
22. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
23. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
24. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.
25. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
26. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
27. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
28. Полемічна література: основні види. завдання та значення полемічної літератури в Україні.
29. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
30. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
31. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
32. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури

- у період з середини XVI по XVII ст.
33. Визначення поняття бароко та його характерні риси. «Українське» бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
 34. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
 35. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
 36. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
 37. Гетьманування Івана Виговського.
 38. Гетьманування Юрія Хмельницького.
 39. Період «Руїни» на українських землях. «Чорна рада» 1663 р. та її значення для України.
 40. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
 41. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його «Конституції».
 42. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
 43. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
 44. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
 45. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
 46. Гетьманування Кирила Розумовського.
 47. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.

Перелік завдань до модульного контролю № 2:

1. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
2. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
3. Декабристський рух на українських землях.
4. Діяльність просвітницького гуртка «Руська трійця» 1830-1837.
5. Польське повстання 1830-31 рр. та Україна.
6. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р).
7. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.
8. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
9. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
10. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
11. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
12. «Громадівський рух» в Україні (60 — 80-ті роки XIX ст.).
13. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
14. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
15. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.

16. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
17. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
18. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
19. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
20. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
21. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
22. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
23. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
24. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
25. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.
26. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
27. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
28. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
29. Діяльність Н. Махно в Україні.
30. Політика «військового комунізму» в Україні.
31. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
32. Політика «коренізації» в Україні.
33. Діяльність Леся Курбаса та його театр «Березіль».
34. Політика індустріалізації в Україні.
35. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
36. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
37. Сталінські репресії в Україні у 30-х рр. XX ст. «Розстріляне відродження».
38. Культура України у 1930-ті роки.
39. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянзації» (1939-1941 р.)
40. Україна на першому етапі радянсько-німецької війни (1941-1942 р.)
41. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях..
42. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
43. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
44. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
45. Розвиток української культури в роки II світової війни.
46. Процеси «реєвакації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
47. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні наприкінці 1940-х на початку 1950-х років.

48. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
49. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова .
50. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
51. Економічний розвиток України в період «застою».
52. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
53. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
54. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
55. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
56. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
57. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
58. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».
59. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
60. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
61. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
62. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
63. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.
64. Діячі української культури в еміграції
65. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.
66. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
67. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
68. Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

Індивідуальна самотійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно здійснити поглиблене вивчення теми з рекомендованих за програмою курсу, підготувати доповідь і захистити її на семінарському занятті. Результати роботи можуть бути оформлені у вигляді есе, реферату.

Критерії оцінювання індивідуальної самотійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичних питань;

8-9 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань, без достатньої глибини та аргументації;

6-7 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації.

4-5 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки.

2-3 бали – слабо володіє навчальним матеріалом, відповіді розмиті, допущено логічні помилки; зміст теоретичних питань розкрито недостатньо;

0-1 балів – не володіє навчальним матеріалом і не в змозі його викласти, не виявляє розуміння теоретичних питань.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти:

1. Вплив християнської релігії на розвиток давньоруської культури.
2. Особливості розвитку музичного та театрального мистецтва Київської держави.
3. Українська література в другій половині XIII – XVII ст.
4. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.
5. Останні гетьмани Лівобережжя: І. Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол та їх спроби зберегти автономний устрій Гетьманщини.
6. Григорій Сковорода – філософ, поет, композитор, педагог-просвітител, «український Сократ».
7. Українське козацьке бароко в архітектурі та живопису.
8. Поширення на українські землі російського та польського суспільних рухів на початку XIX століття.
9. Наслідки та значення подій Австрійської революції 1848 – 1849 років для західноукраїнських земель.
10. Історія утворення перших університетів Наддніпрянщини (Харківського та Київського).
11. Життя і діяльність українських просвітителів (І.П. Котляревського, В.В.Капніста, В.Н. Каразіна та інших за вибором студентів).
12. Особливості економічного розвитку Наддніпрянської України в кінці XIX – на початку XX ст. (процес монополізації промисловості, розвиток сільського господарства).

13. Українські підприємці-благодійники (за вибором студентів).
14. Розвиток українського театрального мистецтва XIX – на початку XX ст. «Театр корифеїв»
15. Український мистецький авангард початку XX ст.
16. Політичні процеси в Україні 20 - 30-х рр.: причини та наслідки для українського суспільства.
17. «Бойчукізм» - феномен українського мистецтва на початку XX ст.
18. Український культурний ренесанс 20 – 30-х рр. XX ст.
19. Партизанський рух на українських землях під час другої світової війни.
20. Розвиток української культури в роки війни.
21. Культура та духовне життя в Україні 50-80-х рр.
22. Політика гласності та вибух на Чорнобильській АЕС.
23. Зародження багатопартійності в Україні.
24. Українська економіка: проблеми та перспективи розвитку.
25. Нові тенденції в культурному житті України.

Підсумковий контроль успішності проводиться у формі усного екзамену з метою оцінки результатів вивчення здобувачем дисципліни в цілому. Відповідь оцінюється за повнотою, обґрунтованістю та унікальністю.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 30 балів):

25-30 балів – здобувач самостійно формулює, має ідеї, у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко його розуміє та логічно викладає;

20-24 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичних питань. Але при наданні відповіді на деякі питання не достатньо глибини та аргументації, припускається окремих незначних помилок;

15-20 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

7-14 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрито зміст теоретичного питання, є суттєві неточності;

1-6 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді нечіткі, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичного питання.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Предмет, зміст та завдання курсу «Історія та культура України».
2. Література та джерела з курсу «Історія та культура України».
3. Дослов'янська культурна традиція на теренах України. Загальна характеристика етапів.
4. Трипільська культура. Основні етапи та особливості. Характерні ознаки декоративно-ужиткового мистецтва трипільців.
5. Кочові племена (кіммерійці, скіфи, сармати) на українських землях та їх культура.
6. Античні міста-держави північно-західного Причорномор'я та їх культурний розвиток.
7. Східнослов'янські племена і давні племінні союзи VI — IX ст.
8. Культура східних слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
9. Передумови утворення Київської держави. Князювання князя Олега.
10. Характеристика князювання князів Ігоря та Святослава Ігоревича.
11. Характеристика правління княгині Ольги.
12. Князь Володимир та його правління. Введення християнства на Русі
13. Розквіт Русі-України за правління князя Ярослава.
14. Стародавня література періоду Київської держави. Особливості рукописної книги.
15. Мистецтво Київської держави: Характеристика фольклору, містобудування, живопису, музики та декоративно-ужиткового мистецтва.
16. Розвиток Галицько-Волинської держави та особливості його культурного розвитку.
17. Монгольська навала та її наслідки для слов'янських земель.
18. Південно-західні руські князівства за часів феодальної роздробленості. (XII - перша половина XIV ст.)
19. Специфіка та етапи захоплення українських земель Литовським князівством.
20. Особливості культурного розвитку українських земель у складі Великого князівства Литовського.
21. Захоплення Польщею, Угорщиною та Молдавським князівством українських земель.
22. Кревська унія та її вплив на розвиток українських земель
23. Економічний та соціокультурний розвиток українських земель у складі Польщі. Люблінська унія.
24. Антифеодальна боротьба українського народу та боротьба за національну незалежність у 15-16 столітті.

25. Релігійне життя в Україні. Роль католицизму в Україні в 15-16 ст. Причини та суть Берестейської унії.
26. Освіта на українських землях: братські школи, Острозька та Києво-Могилянська колегії (Академії).
27. Початок книгодрукування. Іван Федоров. Перші друкарні та видані книги в Україні.
28. Полемічна література: основні види. завдання та значення полемічної літератури в Україні.
29. Причини виникнення козацтва. Утворення військово-політичного устрою Запорізької Січі.
30. Козацька культура її особливості та характерні ознаки.
31. Тенденції розвитку живопису в Україні в період з середини XVI по XVIII ст.
32. Основні напрями розвитку та характеристика музики, театру, архітектури у період з середини XVI по XVII ст.
33. Визначення поняття бароко та його характерні риси. "Українське" бароко - спільне та особливе в порівнянні з надбаннями світового мистецтва.
34. Національно-визвольні змагання на українських землях (1648-1654 рр.).
35. Характеристика гетьманування Богдана Хмельницького.
36. Переяславська угода 1654 р. та її наслідки для України.
37. Гетьманування Івана Виговського.
38. Гетьманування Юрія Хмельницького.
39. Період «Руїни» на українських землях. «Чорна рада» 1663 р. та її значення для України.
40. Особливості реформаційного культурного руху в Україні.
41. Гетьманування Пилипа Орлика та значення його «Конституції».
42. Соціально-економічний розвиток України у другій половині XVII ст.
43. Україна у Північній війні. Гетьманування Івана Мазепи.
44. Характеристика системи освіти - на території Гетьманщини та Слобідської України (січові, монастирські, церковнопарафіяльні школи).
45. Створення Малоросійської колегії та її діяльність в Україні.
46. Гетьманування Кирила Розумовського.
47. Соціально-економічний та культурний розвиток України у другій половині XVIII ст.
48. Створення, діяльність та значення Харківського університету у культурному розвитку українських земель.
49. Дворянський період національно-культурного відродження та його особливості (1780-1840 р.)
50. Декабристський рух на українських землях.
51. Діяльність просвітницького гуртка «Руська трійця» 1830-1837.
52. Польське повстання 1830-31рр. та Україна.
53. Народницький період національно-культурного відродження (1846-80 р).
54. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у першій половині XIX ст.

55. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у 1 половині XIX ст.
56. Кирило-Мефодіївське товариство. М. Костомаров та його «Книга буття українського народу».
57. Відміна кріпосного права в Україні. Реформи 1860-1880 рр.
58. Валуєвський циркуляр 1863 р. та Ємський указ 1876 р. та їх значення для розвитку українського суспільства та культури.
59. «Громадівський рух» в Україні (60 —80-ті роки XIX ст.).
60. Національно визвольний рух в Україні наприкінці XIX ст.
61. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії у другій половині XIX ст.
62. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Австро-Угорщини у другій половині XIX ст.
63. Реформи Йосипа II та їх вплив на розвиток західноукраїнських земель.
64. Виникнення політичних партій в Україні на початку XX століття.
65. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
66. Модерністський період національно-культурного відродження та його характерні риси (1880-1914 р.)
67. Україна у першій світовій війні (1914-1918 р.)
68. Лютнева революція 1917 року та її наслідки для України.
69. Створення та діяльність Української Центральної ради. 1-2 універсали УЦР.
70. Жовтнева революція 1917 року та її наслідки для України.
71. Утворення Української Народної Республіки. Боротьба УНР з більшовиками.
72. Культурно-просвітна діяльність Української Центральної Ради.
73. Держава П. Скоропадського, її соціально-економічний і культурний розвиток.
74. Директорія УНР та її діяльність в Україні.
75. Громадянська війна в Україні (1918-1921 р.). Причини перемоги більшовиків.
76. Діяльність Н. Махно в Україні.
77. Політика «військового комунізму» в Україні.
78. Соціально-економічний та культурний розвиток УСРР у період нової економічної політики (1921-1927 р.)
79. Політика «коренізації» в Україні.
80. Діяльність Леся Курбаса та його театр «Березіль».
81. Політика індустріалізації в Україні.
82. Проведення політики «колективізації» та «розкуркулення» в УСРР.
83. Голодомор в Україні у 1932-1933 рр.
84. Сталінські репресії в Україні у 30-х рр. XX ст. «Розстріляне відродження».
85. Культура України у 1930-ті роки.
86. Приєднання Західної України до УРСР та політика «радянзації» (1939-1941 р.)
87. Україна на першому етапі радянсько-німецької війни (1941-1942 р.).

88. Встановлення окупаційного режиму та введення «Нового порядку» на українських землях..
89. Створення ОУН-УПА та її діяльність в Україні.
90. Радянський партизанський та підпільний рух в Україні (1941-1943 р.)
91. Визволення УРСР від німецько-фашистських окупантів (1943-1944 р.)
92. Розвиток української культури в роки II світової війни.
93. Процеси «реевакуації» та відновлення народного господарства у перші повоєнні роки.
94. Ліквідація повстанського руху в Західній Україні наприкінці 1940-х на початку 1950-х років.
95. Соціально-економічний розвиток України в роки «відлиги». Реформи М.С. Хрущова.
96. Лібералізація суспільного та культурного життя в роки правління М. Хрущова .
97. Політичний розвиток УРСР в період правління Л. Брежнєва.
98. Економічний розвиток України в період «застою».
99. Культурний розвиток України в період правління Л. Брежнєва.
100. Опозиційний рух в роки «застою». «Шістдесятники».
101. «Холодна війна» між СРСР та США та її наслідки для України.
102. Прихід до влади М.С. Горбачова та початок політики «перебудови».
103. Спроби подолання кризи в сільському господарстві.
104. Економічний розвиток УСРР в часи перебудови. Антиалкогольна компанія в Україні.
105. Зміни в суспільно-політичному та культурному житті. Політика «гласності».
106. Чорнобильська катастрофа та її наслідки.
107. Національно-політичний рух в Україні наприкінці 1980-х років. Створення перших політичних партій.
108. Розпад СРСР. Проголошення акту незалежності України.
109. Економічна криза в Україні у першій половині 1990-х років.
110. Зовнішня політика в Україні у 1990-х роках.
111. Діячі української культури в еміграції
112. Роль освіти та мистецтва у розбудові суверенної держави.
113. Основні тенденції розвитку сучасної культури.
114. Політичний розвиток України у 2000-х роках.
115. Соціально-економічний та культурний розвиток України у 2000-х роках.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізналися, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями

дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. Здобувачі повинні діяти відповідно до політики НУЦЗ України щодо академічної доброчесності.

6. Викладач буде вдячний, якщо здобувач надасть відгук щодо якості навчання та висловіть свої пропозиції з покращення змісту курсу та форм роботи.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

Базова

1. Освітньо-професійна програма вищої освіти «Аудит пожежної та техногенної безпеки» за спеціальністю 261 «пожежна безпека» галузь знань 26 «цивільна безпека». [Електронний ресурс]. – URL: http://pb.nuczu.edu.ua/images/osvitni-programi/2021/261_aptb_bak_21.pdf
2. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
3. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
4. Балушок В. Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнімія. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
5. Бойко О.Д. Історія України. Підручник, 12-е вид, доп. / О.Д. Бойко – К.: ВЦ «Академія», 2021. – 640 с.
6. Відейко М. Ю. Україна: від Трипілля до Антів. - К., 2008. – 279 с.
7. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. Історія України: конспект лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
8. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення навчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалавр) / Л. О. Гонтаренко, О. М. Хорошев., – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.
9. Король В.Ю. Історія України : навч. посіб., 2-ге вид., доп. / В.Ю. Король – К. : ВЦ «Академія», 2008. – 496с.
10. Історія та культура України: методичні вказівки з підготовки до семінарських занять та самостійної роботи під час вивчення навчальної дисципліни циклу професійної підготовки (нормативна база). Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалавр.) / О. М. Хорошев, Л. О. Гонтаренко . – Х : НУЦЗУ, 2019 . – 26 с.
11. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів // О.М. Хорошев. – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 180с.

12. Історія України: підручник // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. видав. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
13. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
14. Історія України: підручник // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
15. Історія України: хрестоматія. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.
16. Історія українського мистецтва. У 5-ти т. – К.: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України. - Т.1. Мистецтво первісної доби та стародавнього світу, 2008. – 710 с.; Т.2. Мистецтво середніх віків, 2010. – 1296 с.; Т.3. Мистецтво другої половини XIV – XVIII століть, 2011. – 1088 с.; Т.4. Мистецтво XIX століття, 2006. – 760 с.; Т.5. Мистецтво XX століття, 2007. – 1048 с.

Допоміжна

17. Антонович В.Б. Про козацькі часи на Україні. – К.: Дніпро, 1991. – 238 с.
18. Апанович О. Гетьмани України і кошові отамани Запорізької Січі. – К. Либідь, 1993. – 288 с.
19. Баран В.Д., Баран Я.В. Історичні витоки українського народу. – К.: Генеза, 2005. - 208 с.
20. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні (1917-1953). Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. – К.: «Либідь» - Військо України, 1994. – 686 с.
21. Боплан Г.Л. Опис України. Пер. з фр. Я.І. Кравця, З.П. Борисюк. – К., 1990.
22. Борщак І. Мазепа, Орлик, Войнаровський - Львів: Червона калина, 1991. – 256 с.
23. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. – К.: Наукова думка, 1988. – 264 с.
24. Володарі гетьманської булави: історичні портрети. – К.: Варта, 1995. – 557 с.
25. Гаврош О. Нескорена Карпатська Україна. – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2019. – 368 с.
26. Гай-Нижник П.П. УНР та ЗУНР: становлення органів влади і національне державотворення (1917-1920). – К.: Щек, 2010. – 304 с.
27. Історія та культура України // М.І. Бушин, О. Бут, О. Гуржій, С. Ховрич. – Черкаси, 2018. – 1158 с.
28. Історія України в особах IX-XVIII ст. - К.: Україна, 1993. – 395 с.
29. Історія України в особах XIX-XX ст. – К.: Україна, 1995. – 480 с.
30. Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років XX століття). – Львів: Світ, 1992. – 702 с.
31. Колективізація і голод на Україні 1929-1933. Збірник документів і матеріалів.—К.: Наукова думка, 1992. – 736 с.

32. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К.: НБУ ім. Ярослава Мудрого, 2015. – 493 с.
33. Крип'якевич І. Історія України. – Львів: Світ, 1992. – 519 с.
34. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. – К.: Знання, 2013. – 685 с.
35. Листи українських гетьманів // Уклад Д. Журавльов. – Х.: Фоліо, 2012. – 224 с.
36. Литвин М.Р. Проект «Україна». Галичина в Українській революції 1917-1921. – Львів, 2015. – 380 с.
37. Маланюк Є.Ф. Нариси з історії нашої культури. – К.: АТ «Обереги», 1992. – 80 с.
38. Мишко С. Нариси ранньої історії Руси-України. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 228 с.
39. Мицик Ю. Іван Виговський.. – Х.: Фоліо, 2010. – 120 с.
40. Петровський М. Історія України в документах і матеріалах. Київська Русь і феодальні князівства XII – XIII ст.. – К.: Центр навчальної літератури. 2019. – 310 с.
41. Сергійчук В.І. Національна символіка України. – К.: Веселка, 1992. - 109 с.
42. Сергійчук В.І. Симон Петлюра і єврейство. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. Центр українознавства, 2006. – 147 с.
43. Слюсаренко А.Г., Томенко М.В. Історія української конституції. - К.: Право, 1997. - 443 с.
44. Таїрова-Яковлева Т. Коліївщина: великі ілюзії. – К.: Кліо, 2019. – 256 с.
45. Танцюра В.І. Політична історія України: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 552 с.
46. Хорошев О.М. Історія України. Методичні рекомендації до семінарських та практичних занять і самостійної роботи студентів. – Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2013. – 190с.
47. Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрямки воєнно-політичної інтеграції України до її структур. – К.: Варта, 2005. – 544 с.
48. Шаповал Ю.І. Петро Шелест. – Х.: Фоліо, 2013. – 127 с.
49. Шаповал Ю.І. Україна 20-50-х років: сторінки ненаписаної історії. - К.: Наукова думка, 1993. – 350 с.
50. Шаповал Ю.І. УПА: сторінки історії. – К.: Знання, 2007. – 92 с.
51. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. У 3-х томах. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. - Т.1. – 580 с.; Т.2. 1471 – 1686 роки. – 560 с.; Т.3. 1686 – 1734 роки. – 558 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт НУЦЗУ <https://nuczu.edu.ua/ukr/>. Режим доступу: <http://psi.nuczu.edu.ua/uk/navchalnyi-kontent-dlia-dystantsiinoho-navchannia>
2. <http://www.social.org.ua/>
3. <http://www.filosof.com.ua>

Розробник(и):

(підпис)

Людмила Гонтаренко
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Олександр ХОРОШЕВ
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)